

i em sembla més propi d'allí; car n'hi ha més, i ben conspicuus: carrer de Jaume Gassull, important en els afores Sud de València. Generalment té *ss* sorda, però és cert que en alguns punts era amb la sonora, i amb arrel toponímica: Tossalet d'en gazú¹ te. Rasquera (XIII, 90.7). L'etimologia és certament complexa i amb aportació múltiple; però hem de negar la d'AlcM (que s'ho fa massa fàcil!), derivat de *Garcia*, car no existeix tal sufix *-ull*.

Important el fem. *Gassulla*, el qual és sempre amb sorda (AlcM es queda ben curt situant-lo només a Benicarló i St. Mateu, encara que és realment aquesta la comarca on té el focus: ja Na Gaçulla a. 1378 a Valls (BDLC x, 9). En Johan Gaçulla a. 1443 a Morella (Cpbbreu Milián, fº 62v), Guiamó Guaçulla (ibid., fº 15 67f).

Avui és justament cap a Morella on en tinc moltes dades com a cognom, pron. *gasúla*. Allà transcendeix bastant a la toponímia: Barranc de *Gassulla* te. Ares del Mae. (BSCC xv, 343). En el poble d'Olocau dels Ports, de parla ja arag.: Fuente Masico, Toçal de *Gaouíla* (xxviii, 72.4). Canyada de *gasúla* te. Vilamarxant, xxx, 110.14. I a Almenara, però ací amb *l* no palatal: Camí de *gasúla* (xxix, 138.2).

S'hi han superposat certament diverses filiacions, començant per les ja indicades, però encara més: ar. *gasúl* 'sabó' (arrel *gsl* 'rentar'), d'on l'andalús *algazul* 'sosa, barrella' [1513] (DECH I, 161a). I mall. *gansull* 'espiga de càrritx' (DECat iv, 334a38 ss.), on hi ha conjunció amb el mossàr. *qançullu* «abrojo», que l'a-³⁰ nònim sevillà de c. 1100, precisa com propi del mossàrab oriental («frontera superior», DECat iv, 345a 36); on s'insereix en els derivats del pre-romà *ganxo*.

També amb maestr. *gaxull* 'bassal fangós' (amb var. *catxull* a la Plana i el Baix Mae.: DECat iv, 420 a38 ss.), on sembla haver-hi un paral·lel mossàrab del *gassot/aiguassot/gassó* (ja exposat), si bé amb *-ull* nascut d'aquests arabismes.

En fi degué tenir-hi bona part un nom de persona aràbic: aquest amb *-z* sonora, car no sols hi ha *Gazúl*⁴⁰ avui a Algèria (GGAlg.), i la ben coneguda arrel antroponímica *gzl* (d'on el filòsof *Gazzál*), i uns quants en el Nedjd i Egipte (Hess, 47, Littmann, 87); perquè ja són ben coneguts els *Gazules* com un llinatge granadí d'origen aràbic (Pz. de Hita, *Guerras Civ. de Granada*⁴⁵ I, 19),³ d'on deu provenir; i els *Gazules* que incursionaven a la zona de Martos (Jaén) en el S. x, i a la fi del S. XIII (Iª Cròn. Gral., p. 73): d'on *Alcalá de los Gazules* (prov. Cadis). No cal, doncs, cercar en el beiber, com suggereix CEDubler (*Festschr. Jud.*,⁵⁰ 1943, 194), tot citant un *qazúla* o *gazula* en l'Idrissi (p. 70).

¹ Després de l'estudi fet allí i en el DECH III, 117 a45-60, no ha quedat prou clar que sigui derivat del nom de l'agró, cast. *garza* i variant catalana antiga;⁵⁵ en efecte, a l'article *zarco*, *-ca*, enterament sinònim (DECH vi, 95a36-60) ja faig remissió a l'estudi de *garzo*. En efecte, és versemblant que vagi unit amb aquest, que és d'etim. aràbiga clara: *zárqa* fem. de 'azraq' 'blau': més o menys atret i confós pel nom

de l'agró, hi era fàcil una metàtesi *zarga* > *garza* (majorment en l'accentuació *zarqá* de l'àrab clàssic). —² En part pot ser així; p. ex. *Es Gassons* pda. mall., te. Maria (ja m. Despuig, xli, 32.17, 32. 10, Masc., 220C2). —³ Cf. un rafal de *Gozula* en el *Rept.* mall., prop de Palma (140, Quadrado, 517).

¹⁰ La GASALLA

Partida del terme d'Amer (Selva) (xliv, 85).

ETIM. Prové del mot *gasalla* 'contracte de parceria entre pastors i ramaders', 'aplec de gent que es diverteixen', que deriva de *GASALIA, adaptació del gòtic *GASALI 'companyia' (plural *gasalja*) (cf. DECat iv, 409a36-39 i DECH s. v. *agasajar*). J. F. C.

²⁰ GASAMI, en el Canigó

És la gran partida de muntanya i pasturatges, que des del Pic de Gasamí (a l'O. de la Pica), baixa al Nordoest formant l'aresta que separa les valls de Cadí i de Vallmanya de la de Sant Vicenç.

Ja vaig oir el nom, corrent per Balaig, l'any 1931, però no ben clarament. En les enq. de 1960 (xxvi, 143-152), tant els dos inf. de Castell i de Vernet (xxxvi, 143-152) com els dels pobles veïns, a qui en vaig demanar confirmació, pron. unànimement *gəzəmi* amb *g*; «*Gazamy*» escriu Jampy, bon poeta local (en el glossari de *Fleurs cueillies dans les montagnes de Canigou*, s. v. G-): l'un des sommets du Canigou, 2422 alt. Fora d'això tothom ha corromput aquest nom. CATorras critica, amb raó, els francesos que grafien *Quazemy* (infl. de *Quasimodo*??); però ell no ho millora gaire fent-ne *Casami*, inspirat per una fantàsica etim. *Casa del Mir*.

Es tracta, en realitat, del NP germ. WADAMIR,⁴ amb els tractaments, bastant normals en el Rosselló, de *-d-* com *-z-* i *Gua:* > *Ga-*. Quasi podem dir que sabem l'epònim: un notable senyor *Guadamir* féu una generosa donació d'aquelles terres, en l'any 1043, a St. Martí de Canigó (Monsalv. ix, 255, cf. p. 9). Un monjo *Wadamirus* figura en un doc. de 1017, p. p. Font i Rius, *C. d. p.*, § 14.

PARÒNIMS. *Gaamir*, mas antic del terme de Gavarrós (prop de La Pobra de Lillet, a. 1288-9 (SerraV., *Pinós i Matpl.* III, 51).

Com a NP *Wadamir*, recollit també per Balari (*Orig.* 545) i en doc. de 869 (Abadal, *P. i R.*, n.º 68), apareix en forma més catalana 1088: «Estevan *Guaamir* (Cart. St. Cugat II, 391); «*Andreu Guaamir*» en el Cpbr. de Besora de c. 1200 (Arx. de Sols.). Com a cognom AlcM recull *Gamir* a Cast. Pna. i Val.; jo tinc nota d'una pron. *Gàmir* amb l'accent retràctil com resultat de la contracció de les dues *aa* pretòniques.

⁴ Moltes dades en Förstemann, 1493, entre altres un personatge que figura en el Concili de Toledo de 683, i un altre a la *Lex Burgundionum*.